

Verslag 2011/01

Verslag aan de regering betreffende de actualisering van de begroting 2011, de voorafbeelding van de begroting 2012 en de meerjarenraming 2013-2015

In overeenstemming met artikel 111, 2° van de wet van 30 december 1992 houdende sociale en diverse bepalingen, legt het Algemeen Beheerscomité voor het sociaal statuut der zelfstandigen zijn verslag betreffende de actualisering van de begroting 2011, de voorafbeelding van de begroting 2012 en de meerjarenraming 2013-2015 voor aan de regering.

Dit Verslag werd goedgekeurd tijdens de plenaire vergadering van 14 juli 2011.

In het kader van het huidig Verslag wenst het Comité de aandacht te vestigen op de volgende elementen:

1. Opmerkingen bij de actualisering van de begroting 2011, de voorafbeelding van de begroting 2012 en de meerjarenraming 2013-2015

Het Comité preciseert eerst en vooral dat het huidig verslag opgesteld is vertrekkende van:

- de technische ramingen van de begroting 2011;
- de voorafbeelding van de begroting 2012 en meerjarenraming opgemaakt in juli 2011, in lopende prijzen (en niet in constante prijzen zoals gewoonlijk het geval is) bij ongewijzigd beleid en op basis van de economische hypothesen van juni 2011.

Het Comité stelt vast dat:

- het geconsolideerd resultaat van de geactualiseerde begroting 2011 een positief saldo vertoont van 83.691.413 €;
- het geconsolideerd resultaat van de voorafbeelding van de begroting 2012 en van de meerjarenraming 2013-2015 een negatief saldo vertonen. Dit negatief saldo bedraagt 314.343.148 € in 2012, 323.060.801 € in 2013, 365.957.604 € in 2014 en 412.283.941 € in 2015. Dit tekort is voornamelijk te wijten aan:
 - o de afschaffing van de specifieke rijkstoelage die alleen toegekend werd in 2010 en 2011, en die in 2011 182.660.000 € bedraagt (cf. punt 2.b);

- o het feit dat er vanaf 2012 geen bedrag meer opgenomen wordt voor de niet uitgegeven uitgaven op het vlak van de begrotingsdoelstelling ZIV, sector geneeskundige verzorging (bedrag van 109.346.000 € in 2011;
- o de bedragen van de enveloppes welvaart die in de meerjarenramingen opgenomen zijn (bijvoorbeeld 107.590.000 € in 2015).

2. De ontvangsten

Het Comité merkt op dat de ontvangsten in de geactualiseerde begroting 2011 met 25.923.352 € naar boven herzien zijn ten opzichte van het definitief begrotingsontwerp 2011.

a) Sociale bijdragen

Het effectief inningspercentage van de bijdragen gerelateerd aan het KB nr. 38 bedraagt 91% voor het 1ste kwartaal van 2011. Het Comité stelt vast dat dit percentage lager is dan gewoonlijk. Hoewel het nog vroeg is om een conclusie te trekken is het Comité van oordeel dat er aandacht moet besteed worden aan deze situatie, en in het bijzonder aan het inningspercentage van het 2de kwartaal 2011. Als er tijdens het 3de kwartaal nog problemen geconstateerd worden, zullen acties moeten ondernomen worden opdat de begrotingsdoelstellingen zouden bereikt worden aan het einde van het 4de kwartaal.

Het Comité stelt vast dat in de voorafbeelding van de begroting 2012 de inning van de bijdragen betreffende het KB nr. 38 voor 2012 naar beneden herzien is met 97.144.673 € in vergelijking met de meerjarenraming 2012-2015 die gemaakt is op basis van het definitief begrotingsontwerp 2011. De berekeningsbasis is in deze begrotingsoefening verschillend aangezien de bijdragen 2012 berekend zijn op basis van de ondernemingsinkomsten 2009, meegedeeld door de Nationale Bank van België. Deze inkomsten zijn lager dan de inkomsten die meegedeeld zijn voor 2008 (-1,78%)¹.

Het Comité stelt vast dat het terugvorderen van de consolidatiebijdragen momenteel meer kost dan de opbrengst ervan. Het Comité meent dat bijgevolg moet nagedacht worden over een oplossing om deze bijdrage in voorkomend geval oninvorderbaar te verklaren.

b) Rijkstoelage

Parallel met de betaling van de klassieke jaarlijkse rijkstoelage, had de regering een bijzondere toelage toegekend voor het jaar 2010 (255.238.200 €) en voor het jaar 2011 (182.660.000 €) zodat het saldo van de sociale zekerheid zou aansluiten met wat voorzien was in het stabiliteitsprogramma. Die bijzondere toelage die alleen voorzien was voor twee oefeningen wordt bijgevolg niet opgenomen in de voorafbeelding van de begroting 2012 en ook niet in de meerjarenraming.

Het Comité is van mening dat de stopzetting van de toekenning van deze bijzondere toelage gedeeltelijk het tekort verklaart dat in het eindresultaat van de voorafbeelding van de begroting 2012 en de meerjarenramingen verschijnt.

¹ Ter herinnering: de bijdragen van de zelfstandigen worden berekend op basis van N-3

Om het financieel evenwicht in het stelsel te garanderen meent het Comité dat deze bijzondere toelage ook voor de jaren 2012 en volgende toegekend zou moeten worden. Dankzij deze toelage zouden de maatregelen kunnen gefinancierd worden die tijdens de begrotingsbesprekingen van maart 2011 genomen zijn en die niet ten laste zijn van de welvaartsenveloppe (vgl. punt 3.e)

c) Financiële opbrengsten

Het Comité vraagt om te onderzoeken of het beheer van de financiële producten nog verder zou kunnen geoptimaliseerd worden.

Het Comité merkt ook op dat de regering beslist heeft om de opbrengsten uit de belegging van de middelen van het Fonds voor de toekomst van de geneeskundige verzorging in 2010 en 2011 toe te wijzen aan het globaal beheer van werknemers en zelfstandigen, maar dat deze opbrengsten vanaf 2012 in het Fonds voor de toekomst van de geneeskundige verzorging blijven (zie punt 4. "Fonds voor de toekomst van de geneeskundige verzorging").

3. Te financieren behoeften

Het Comité merkt op dat de te financieren behoeften in de geactualiseerde begroting 2011 naar boven herzien zijn met 3.692.269 € in vergelijking met het definitief begrotingsontwerp 2011.

a) Pensioenen

Het Comité is verheugd over de recente verhogingen inzake pensioenen, en meer in het bijzonder over de verhogingen van de minimumpensioenen voor zelfstandigen (MPZ), die in een moeilijke begrotingscontext verwezenlijkt zijn.

Maar het MPZ heeft nog geen voorrang op het bijstandspensioen (IGO), zelfs al heeft het MPZ het bedrag van de IGO ingehaald.

De IGO wordt immers slechts toegekend als de inkomsten van een aanvrager een bepaald bedrag niet overschrijden. Om dit bedrag te berekenen wordt rekening gehouden met het bedrag van het rustpensioen, tot 90% van het effectief betaalde bedrag.

Dit betekent dat bepaalde personen die aanspraak kunnen maken op het minimumpensioen voor zelfstandigen eveneens aanspraak kunnen maken op de IGO. In de praktijk wil dit zeggen dat een verhoging van het minimumpensioen slechts weinig impact zal hebben bij deze gerechtigden aangezien deze verhoging via het systeem van communicerende vaten teniet wordt gedaan door een vermindering van het IGO bedrag.

Het volgende voorbeeld illustreert dit:

Iemand ontvangt het minimumpensioen (45/45) voor een alleenstaande (een bedrag van 12.085 €). Om na te gaan of die persoon ook aanspraak maakt op de IGO (11.439,56 €), wordt met 90% van het pensioenbedrag rekening gehouden (hetzij 10.876,5 €). Die persoon heeft dus recht op zijn pensioen en op een supplement "IGO" van 563,06 €. Dit is samen 12.648,06 euro.

Als het minimumpensioen voor de zelfstandigen verhoogd wordt met 2% zal die persoon een pensioen ontvangen van 12.326,7 €. Om na te gaan of hij ook aanspraak maakt op de IGO wordt rekening gehouden met 90% van dit bedrag (dit is 11.094,03 €). Hij zal dus recht hebben op zijn pensioen en een supplement "IGO" van 345,53 €. Dit is samen 12.672,23 €. Het verschil op jaarbasis met zijn vorig pensioen bedraagt dus 24,17 € (het oorspronkelijke verschil was 241,7 €).

Aldus wordt vastgesteld dat de verhoging van het minimumpensioen voor de zelfstandigen vooral zorgt voor een verschuiving van de financiering van dit pensioen (217,53 euro) van het IGO-stelsel naar het globaal beheer van de zelfstandigen.

Dit effect doet zich vooral voor bij de zelfstandigen, omdat ze een lager basispensioen hebben.

Om bijgevolg te vermijden dat een bijsandpensioen voorrang heeft op een pensioen dat berekend wordt op basis van gestorte bijdragen, pleit het Comité er voor dat het minimumpensioen van de zelfstandigen automatisch de IGO overschrijdt met ten minste 10%.

Bovendien zou elke verhoging van de IGO vermeden moeten worden zolang dit "pervers" effect, dat hierboven is uitgelegd, blijft bestaan.

Het Comité preciseert dat het op zich niet tegen een verhoging van de IGO op middellange of lange termijn is. Het wenst daarentegen de voorrang te verzekeren van een pensioen dat verworven is uit arbeid (wetende dat deze personen het eveneens moeilijk kunnen hebben)

Tot slot herinnert het Comité er aan dat de bezuinigingen die in het stelsel van de IGO gerealiseerd zijn via de verhoging van de minimumpensioenen van de zelfstandigen volgens hem integraal zouden moeten ten goede komen aan het stelsel van de zelfstandigen en aan de sociale zekerheid van de werknemers (in functie van de besparingen die in de IGO voor deze stelsels gemaakt zijn), gelet op het systeem van communicerende vaten dat hierboven uitgelegd is.

b) Geneeskundige verzorging

Het Comité meent dat de wettelijke groeinorm van 4,5% (zonder inflatie) inzake geneeskundige verzorging te hoog is, en op termijn onhoudbaar is.

Om bij te dragen tot het evenwicht van de sociale zekerheid is het bedrag dat voor 2011 voorzien is binnen de begrotingsdoelstelling van de geneeskundige verzorging op 1.093 miljoen gebracht (i.p.v. 450 miljoen euro). Het Comité meent dat, ongeacht de gehanteerde groeinorm, eventuele positieve saldo's inzake geneeskundige verzorging in de eerste plaats moeten toegewezen worden aan de sociale zekerheidsstelsels volgens de verdeelsleutel van 90% voor de werknemers en 10% voor de zelfstandigen.

c) Het Participatiefonds – Consolidatiebijdragen

Het Comité stelt vast dat het Participatiefonds vanaf 2019 de leningen die door het RSVZ werden verleend zal moeten beginnen terugbetalen. De leningen die zo vanaf 1999 werden toegekend bedragen in totaal net iets meer dan 15 miljoen euro. Aangezien dit kapitaalbewegingen zijn zal een specifieke lijn moeten opgenomen worden in deel IX (Kapitaalrekeningen).

d) Het Asbestfonds

Het financieringsbedrag voor 2011 van het Asbestfonds ten laste van het globaal beheer van de zelfstandigen werd vastgesteld² op 18.340 euro hetgeen overeenkomt met een uitkering voor 3 zelfstandigen met asbestose.

Het Comité is akkoord met deze berekeningswijze die overeenstemt met het voorstel in zijn Verslag 2010/02: "Verslag aan de regering betreffende de begroting 2011 en de meerjarenramingen 2012-2014".

Het Comité wenst er bovendien op te wijzen dat het tijdens zijn werkzaamheden eveneens nagedacht heeft over een nieuw financieringssysteem voor het Asbestfonds door het globaal beheer van de zelfstandigen (waarvoor een wetswijziging met retroactief effect noodzakelijk is). De financiering zou a posteriori kunnen gebeuren op basis van effectief gerealiseerde uitgaven. In het kader van de uitvoering van deze maatregel zou het Fonds de helft van de reeds betaalde 1.050.000 € (+/- 500.000 €) aan het globaal beheer moeten terugbetalen; het resterend bedrag zou als een prefinanciering kunnen beschouwd worden van de a posteriori af te rekenen gerealiseerde uitgaven.

e) Welvaartsaanpassingen³

Tijdens de begrotingsbesprekingen van maart 2011 heeft de regering een reeks beslissingen genomen om het sociaal statuut der zelfstandigen te verbeteren. Het Comité is zeer verheugd over deze maatregelen die voornamelijk de verhoging van de pensioenen en de verbetering van de situatie van behartigenswaardige gevallen beogen. De kostprijs van het geheel van deze maatregelen werd als volgt geraamd:

² Koninklijk besluit van 30 november 2010 tot vaststelling van het financieringsbedrag voor het jaar 2011 van het Schadeloosstellingfonds voor asbestslachtoffers ten laste van het globaal financieel beheer van het sociaal statuut der zelfstandigen

³ In de meerjarenramingen zijn bepaalde maatregelen "Welvaart" twee keer in rekening gebracht (in de maatregelen pensioen en in de enveloppe).

Tabel 1: Beslissingen in het sociaal statuut der zelfstandigen (in miljoen euro)

Maatregelen	Geschatte kostprijs		Datum van in werking treding
	2011	2012	
<i>Bedragen in miljoen euro aan index 112,72</i>			
Sector Pensioenen			
Verhoging van de minimumpensioenen met 2,37% (alleenstaand en overleving) en 2,11 % (gezin)	16,67	50	01/09/2011
Toekenning van een bijkomende verhoging van 0,14% voor zij die genieten van een minimum gezinsspensioen van meer dan 15 jaar (i.e. 2,25% in totaal).	0,15	0,46	01/09/2011
Verhoging van de niet minimumpensioenen met 1,25%	1,72	5,15	01/09/2011
Toekenning van een bijkomende verhoging van 1 % voor zij die genieten van een niet minimumpensioen van meer dan 15 jaar (i.e. 2,25% in totaal)	0,46	1,39	01/09/2011
Bijkomende verhoging van de pensioenen van 5 jaar met 2%	0,53	1,57	01/09/2011
Sector ZIV			
Verhoging van uitkeringen in geval van primaire arbeidsongeschiktheid met 2,37% voor alleenstaanden, 2,11% voor gerechtigden met gezinslast en 2% voor samenwonenden	0,50	1,51	01/09/2011
Verhoging van de uitkeringen in geval van invaliditeit zonder stopzetting met 2,37% voor alleenstaanden, 2,11% voor gerechtigden met gezinslast en 2% voor samenwonenden	0,49	1,50	01/09/2011
Verhoging van de uitkeringen in geval van invaliditeit met stopzetting met 2 %	1,12	3,41	01/09/2011
Verhoging met 3 € van de uitkering voor hulp van derden	0,4	1,2	01/09/2011
Jaarlijkse premie van 200 € ten voordele van invaliden	4	4	01/05/2011
Verhoging van de inkomensdrempels met gezinslast en alleenstaanden (vervangingsinkomens) (2%)	0,34	1	01/09/2011
Verhoging vergoeding herscholing	0,02	0,05	01/09/2011
Faillissementsverzekering			
Verhoging van de faillissementsuitkering met 2,37% voor gerechtigden zonder gezinslast en met 2,11 % voor gerechtigden met gezinslast	0,1	0,27	01/09/2011
Totaal aan index 112,72	26,5	71,51	
Totaal aan index 114,97	27,03	72,94	

De kostprijs van deze maatregelen overschrijdt ruim de beschikbare enveloppe en de kostprijs van de maatregelen die voorgesteld werden in het voorlopig advies 2010/07 van 9 december 2010 "Welvaartsaanpassingen 2011-2012. Bijgevolg heeft het Comité in zijn advies 2011/02 van 7 april 2011 "Welvaartsaanpassingen 2011-2012 – Besliste maatregelen in toepassing van de wet van 23 december 2005 betreffende het generatiepact – Andere maatregelen die door de regering beslist zijn" een duidelijk onderscheid gemaakt tussen de maatregelen die ten laste zijn van de enveloppe welvaart en de maatregelen ten laste van de regering.

De maatregelen ten laste van de enveloppe welvaart 2011-2012 en hun kostprijs werden als volgt gedefinieerd:

Tabel 2: Kostprijs van de maatregelen ten laste van de enveloppe welvaart 2011-2012

Voorgestelde maatregelen		2011	2012
<i>Bedragen in miljoen euro aan index 112,72</i>			
PENSIOEN			
Verhoging van de minimumpensioenen	1,85%	13,65	40,93
Toekenning van een bijkomende verhoging voor zij die genieten van een minimum gezinspensioen van meer dan 15 jaar	0,14%	0,15	0,46
Toekenning van een bijkomende verhoging voor zij die genieten van een niet minimumpensioen van meer dan 15 jaar	1%	0,46	1,39
Verhoging van de minimum en niet minimumpensioenen van 5 jaar	2%	0,53	1,57
ZIV			
Verhoging uitkering primaire ongeschiktheid	1,85%	0,44	1,33
Verhoging uitkering invaliditeit zonder stopzetting	1,85%	0,42	1,32
Verhoging uitkering invaliditeit met stopzetting	2%	1,12	3,41
Hulp van derden	3 €	0,4	1,2
FAILLISSEMENTSVERZEKERING			
Verhoging forfaitaire uitkering in geval van faillissement	1,85%	0,08	0,22
TOTAAL		17,25	51,83

De maatregelen ten laste van de regering zijn bijgevolg:

Tabel 3: kostprijs van de maatregelen ten laste van de regering

Maatregelen	Raming van de kostprijs	
	2011	2012
<i>Bedrag (in miljoen euro) aan index 112,72</i>		
PENSIOEN		
Verhoging van de minimumpensioenen met 0,52% (alleenstaand/overleving) en met 0,26 % (gezin)	3,02	9,07
Verhoging van de niet minimumpensioenen met 1,25%	1,72	5,15
ZIV		
Verhoging van de uitkering voor primaire arbeidsongeschiktheid met 0,52% (alleenstaand), met 0,26% (met gezinslast) en met 0,15% (samenwonend)	0,06	0,18
Verhoging van de invaliditeitsuitkeringen zonder stopzetting met 0,52% (alleenstaand), met 0,26 % (met gezinslast) en met 0,15% (samenwonend)	0,07	0,18
Jaarlijkse premie van 200 € voor invaliden	4	4
Verhoging van de inkomensdrempels met gezinslast en alleenstaanden (vervangingsinkomens)	0,34	1
Verhoging vergoeding herscholing	0,02	0,05
FAILLISEMENTSVERZEKERING		
Verhoging van de uitkering met 52% (zonder gezinslast) en met 0,26 % (met gezinslast)	0,02	0,05
TOTAL	9,25	19,68

Het Comité meent dat specifieke middelen in de begroting moeten voorzien worden om de maatregelen ten laste van de regering te financieren. Het behoud van de specifieke rijkstoelage na 2011 zou een oplossing kunnen zijn.

4. Fonds voor de toekomst van de geneeskundige verzorging

De regering heeft voor de oefeningen 2010 en 2011 beslist dat de interesten die het Fonds voor de toekomst van de geneeskundige verzorging opbrengt ten goede zou komen aan de globale beheren.

Vanaf 2012 en in de meerjarenramingen blijven de interesten die door het Fonds voor de toekomst van de geneeskundige verzorging worden opgeleverd in het Fonds⁴.

Aangezien artikel 111 van de programmawet van 27 december 2006 voorziet dat "dit Fonds wordt opgericht om, ten vroegste vanaf 2012, bij te dragen in de investeringen die nodig zijn om het systeem van de geneeskundige verzorging aan te passen aan de vergrijzing van de bevolking", zullen de kapitalisaties in het Fonds mogelijk niet meer systematisch zijn. Het Comité meent evenwel dat indien het Fonds interesten genereert, deze interesten zouden moeten terugkeren naar het Fonds, zoals in 2010 en 2011.

5. Besluit

Het Algemeen Beheerscomité voor het sociaal statuut der zelfstandigen verheugt zich over de diverse recente verbeteringen die aan het sociaal statuut der zelfstandigen werden aangebracht in het kader van de begroting 2011. Zowel de regeringsmaatregelen als de maatregelen ten laste van de enveloppe welvaart hebben de situatie van gepensioneerde zelfstandigen en personen die zich in een behartigenswaardige situatie bevinden verbeterd. Het verwelkomt in het bijzonder de verhogingen van het pensioen van de zelfstandigen in deze moeilijke begrotingscontext. Het Comité benadrukt echter ook dat er zich in de feiten nog steeds een nadeel voordoet tegenover de IGO. Dit kan alleen opgelost worden door het bedrag van het minimumpensioen voor zelfstandigen automatisch 10% hoger te leggen dan het bedrag van de IGO. De besparingen die door de verhoging van het minimumpensioen van de zelfstandigen ontstaan in het stelsel van de IGO zouden anderzijds integraal moeten terugkeren naar het sociaal statuut van de zelfstandigen.

Het Comité dringt aan op het belang om de maatregelen die in maart 2011 door de regering genomen zijn, en niet ten laste van de enveloppe welvaart zijn, te financieren en wijst erop dat de sociaaleconomische situatie van de zelfstandigen geen marge meer overlaat om een toevlucht te nemen tot een nieuwe verhoging van de sociale bijdragen. Het behoud van de specifieke rijkstoelage na 2011 zou een oplossing kunnen zijn. Het wijst er anderzijds ook op dat het sociaal statuut der zelfstandigen een "sober" stelsel is waarin men moeilijk besparingen aan de uitgavenzijde kan doen.

Het Comité wil er ten slotte aan herinneren dat het negatief saldo van de voorafbeelding van de begroting 2012 en de meerjarenraming 2013-2015 hoofdzakelijk verklaard wordt door de afschaffing van de specifieke rijkstoelage, het feit dat er geen bedrag meer opgenomen wordt voor de niet uitgegeven uitgaven op

⁴ Ze worden dus opgenomen in de "Rubriek VII. Fonds voor de toekomst van de geneeskundige verzorging – Ontvangsten – 2. Interesten" (en niet meer in de rubriek "I. Ontvangsten – 5 – Financiële opbrengsten – b) Fonds voor de toekomst van de geneeskundige verzorging").

het vlak van de begrotingsdoelstelling ZIV, sector geneeskundige verzorging en door de bedragen van de enveloppes voor de welvaartsaanpassingen die in de meerjarenramingen opgenomen zijn (bijvoorbeeld 107.590.000 € in 2015).

Bovendien willen de leden met dit verslag continuïteit en stabiliteit in de sociale uitgaven bewerkstelligen, zodat:

- er een evenwicht blijft tussen de noodzakelijke sociale uitgaven in de verschillende sectoren van de sociale zekerheid en de financiering ervan;
- er geen afbreuk wordt gedaan, zeker in deze periode van economische crisis, aan de noodzakelijke initiatieven om de economie en de tewerkstelling te ondersteunen.

Namens het Algemeen Beheerscomité voor het sociaal statuut der zelfstandigen, op 14 juli 2011:

Muriel GALERIN
Secretaris

Anne VANDERSTAPPEN,
Voorzitter